

שלומי ליברמן

סמנכ"ל תפעול ואחראי קיימות סביבתית, מרכז הפיתוח של Dell-EMC ישראל

להציל את הים מטביעה בפלסטיק

3 ינואר, 2019

גיליון חורף 2018 / כרך 9 (4)

בקצה

שטח הפסולת הגדול באוקיינוס השקט, הנושא בתואר המפוקפק "היבשת השביעית", הולך ומתפשט לו בהתמדה, ורובו מורכב מפסולת פלסטיק, מעשה ידי אדם. במאמץ קולקטיבי כמעט סייזיפי החלו ארגונים שונים בעבודת 'כרייה' של הפסולת למחזור ולייצור "פלסטיק ימי" במטרה להקטין את מדריך הפלסטיק (plastic footprint) בים.

מדי שנה זולגות כשמונה מיליון טונות פסולת פלסטיק לים^[2], ומתווספות לאותן 150 מיליון טונות שכבר חונקות כיום את האוקיינוסים. כדי להמחיש מה המשמעות של שמונה מיליון טונות פסולת פלסטיק צריך לדמיין חמש שקיות סופר מלאות בפסולת פלסטיק זו על גבי זו כל 30 ס"מ לאורך חופים של 192 מדינות בעולם (על פי הערכת הזיהום ב-2010)^[2].

כמות עצומה זו מתפרקת לאין-ספור חתיכות פלסטיק, ויצורים ימיים טועים לחשוב שהן מזון. לאורך זמן מועבר הזיהום בשרשרת המזון, וגורם לפגיעה אנושה בביומסה הימית ואף בבני האדם. אחד המחקרים חוזה כי עד 2050 יסבלו 99% מכל מיני הציפורים הימיות מבליעת פסולת פלסטיק, אם מגמת הזיהום תימשך^[6].

התחזיות הלא מעודדות מצביעות על כך שכמות הפלסטיק שאנו מייצרים וצורכים כל שנה תוכפל בתוך עשר שנים, וכמות פסולת הפלסטיק בים תגיע ל-250 מיליון טונות^[4]. החדשות הטובות – כן, יש כאלה – הן שניתן לצמצם את שטף זיהום הפלסטיק אל הים, ואף אולי לנקות את הים מהפלסטיק שבו. הדבר דורש מאמץ של ממשלות, חברות, ארגונים ירוקים ושל כל אחד מאיתנו^[3]. גם אם נראה שכל פעולה היא כטיפה בים, הרי החלופה הרת אסון: חוקרים צופים שאם המגמה לא תשתנה, בשנת 2050 תימצא בים יותר פסולת פלסטיק מאשר דגים^[5,1].

גם יצרניות מוצרים ואריזות פלסטיק חייבות להירתם למאמץ הקולקטיבי במטרה להקטין את מדריך הפלסטיק למינימום. חברת דל (DELL) בשיתוף עם עמותת **The Lonely Whale** החלה ב-2015 להוביל יוזמה לצמצום הפליטה המתמשכת של פסולת פלסטיק לים ולקדם מודל שיתומך בצרכים של סביבות מחיה לאורך החוף. ליוזמה זו קדמו שנתיים של עבודה מאומצת, שבמהלכן בדקה החברה ופיתחה בהצלחה מערך טכנולוגיה לאיסוף, לטיבוד ולשילוב פסולת פלסטיק ימי לתוך האריזות שלה. כיום עשויות כל אריזות המחשבים וציוד הקצה של דל מפלסטיק ממוחזר, המכיל 25% פסולת פלסטיק שנאסף מהים. הדבר ניכר בחוסר שלמות ובפגמים לכאורה הנראים באריזות הפלסטיק העוטפות את המוצרים.

לאור הצלחת המיזם שיתפה דל את הידע עם חברות נוספות, וכך נולדה **יוזמת NextWave**, שמטרתה לפתח טכנולוגיה ומערך אספקה בר-קיימא של פלסטיק ימי ראשון מסוגו. בדרך זו מצפים ב-NextWave למנוע בשלב הראשון כניסה לים של 1,500 טונות פסולת פלסטיק, השווה ל-66 מיליון בקבוקי פלסטיק, בחמש השנים הבאות. קבוצת החברות השותפות ב-NextWave צעדה צעד נוסף קדימה, והחליטה להקטין שימוש בפלסטיק במוצרי החברות, והיא אף שואפת לבטל כליל את השימוש שלהן בפלסטיק לא ממוחזר וכך לצמצם את מדריך הפלסטיק שלהן. ליוזמה שותפים חברות כמו ג'נרל מוטורס, Trek Bicycle, Interface, Van de Sant, Humanscale, ו-Herman Miller, ומוסדות ציבור ובהם UN Environment, New Material Institute, ו-The Zoological Institute. בעוד החברות באופן טבעי מתחרות ביניהן על מכירת מוצריהן, הערך במיזם NextWave הוא דווקא בעקרון הקוד הפתוח (open source). כל חברה מעמידה ידע שפיתחה לרשות הכלל, וכך מעודדת ומזמינה שיתוף פעולה לטובת כלל החברה האנושית, ובמקרה שלנו לטובת שימור הסביבה הימית. יש לקוות שחברות נוספות יאמצו את המודל ויצטרפו ליוזמה, מכיוון שנדרש מאמץ קולקטיבי ליישם מודל בר-קיימא להוצאת הפלסטיק מהים במקביל להליך גמילה מוחלטת מפלסטיק.

The Ellen Mc Arthur Foundation. 2017. e new plastics economy: .Rethinking the future of plastics and catalysing action	.1
Jambeck JR, Geyer R, Wilcox C, et al. 2015. Plastic waste inputs from .land into the ocean. <i>Science</i> 347 (6223): 768-771	.2
Lonely Whale. #CLEANSEAS – A campaign from The UN Environment .Programme	.3
.Ocean Conservancy. The story of plastic is the story of all of us	.4
.UNEP. 2017. UN Declares war on ocean plastic	.5
Wilcox C, Van Sebille E, and Hardesty BD. 2015. Threat of plastic pollution to seabirds is global, pervasive, and increasing. <i>PNAS</i> 112 (38): 11899- . 11904	.6